PERSPECTIVA SOCIALĂ ŞI MULTIDIMENSIONALĂ A VÂRSTEI ADULTE

THE SOCIAL AND MULTIDIMENSIONAL PERSPECTIVE OF ADULTHOOD

Simion Dănuț SIMION, asist.univ.,

Universitatea Liberă Internațională din Moldova

ORCID ID: 0000-0002-3489-6410

Ninu Florin-Claudiu UNGUREANU, studentă,

Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Iulia CECATI, studentă,

Universitatea Liberă Internațională din Moldova

REZUMAT: *Perspectiva socială și multidimensională a vârstei adulte explorează complexitatea și diversitatea acestei etape de viață din punct de vedere social, psihologic și cultural. Articolul abordează modul în care factorii sociali, precum relațiile interpersonale, munca, familia și comunitatea, influențează dezvoltarea individuală în perioada adultă. De asemenea, sunt discutate provocările și oportunitățile asociate cu îmbătrânirea, adaptarea la schimbările sociale și impactul globalizării asupra identității și rolurilor sociale ale adulților. Articolul subliniază importanța unei abordări interdisciplinare pentru a înțelege și sprijini această etapă crucială a vieții.*

Cuvinte cheie: *vârsta adultă, dezvoltare socială, relații interpersonale, îmbătrânire, identitate*

ABSTRACT: *The social and multidimensional perspective of adulthood explores the complexity and diversity of this life stage from a social, psychological, and cultural point of view. The article discusses how social factors, such as interpersonal relationships, work, family, and community, influence individual development during adulthood. It also addresses the challenges and opportunities associated with aging, adapting to social changes, and the impact of globalization on the identity and social roles of adults. The article emphasizes the importance of an interdisciplinary approach to understand and support this crucial stage of life.*

Keywords: *adulthood, social development, interpersonal relationships, aging, identity*

Introducere

Vârsta adultă reprezintă o etapă complexă și multidimensională a vieții, caracterizată de o varietate de perspective sociale, psihologice și biologice. În această perioadă, indivizii se confruntă cu provocări legate de carieră, familie, relații interpersonale și realizarea obiectivelor personale, toate influențate de contextul cultural și social. Rolurile sociale atribuite vârstei adulte, cum ar fi cele de părinte, partener de viață sau profesionist, pot genera atât oportunități, cât și presiuni, care contribuie la modelarea identității individuale. Pe lângă împlinirile personale, vârsta adultă este marcată și de tranziții importante, precum gestionarea îmbătrânirii proprii și a părinților, schimbările în relațiile sociale și adaptarea la un mediu profesional dinamic. Aceste transformări sunt influențate de factori economici, politici și tehnologici care modelează modul în care adulții își percep și trăiesc această etapă. Astfel, o perspectivă socială și multidimensională asupra vârstei adulte evidențiază nu doar provocările, ci și potențialul de creștere personală și contribuție în comunitate, oferind un cadru complex pentru înțelegerea acestei perioade esențiale a vieții. I. Mărgineanu menționa că tinerețea este o etapă care se află la intersecția de generații în care are loc mobilitatea între statutul moștenit și statutul pe care îl va obține la maturitate, acesta fiind un statut tranzitoriu între dependență și autonomie, responsabilitate și independență economică, iar tânărul, înainte de a deveni agent al acțiunii, interiorizează influențele modelatoare ale structurii sociale. La rândul său, această etapă este esențială în formarea personalității și achiziționarea caracteristicilor pentru viitoarea integrare socială la nivel de societate, dobândirea autonomiei și atingerii maturității sociale [1].

Conținut

Vârsta adultă este un proces natural și inevitabil al vieții umane, care implică o serie de schimbări fizice, psihologice și sociale. Din punct de vedere social, îmbătrânirea poate fi privită din mai multe perspective, inclusiv din perspectiva demografică, a sănătății, a îngrijirii și a politicii publice. În prezent Organizația Mondială a Sănătății din cadrul Organizației Națiunilor Unite a revizuit oficial standardele de vârstă astfel, o persoană este considerată tânără înainte de vârsta de 44 de ani. În conformitate cu noua clasificare a vârstei, vârsta tânără este de la 25 la 44 de ani, vârsta mijlocie este de la 44 la 60 de ani, vârsta înaintată este de la 60 la 75 de ani, vârsta senilă este 75-90, iar vârstnicii longevivi sunt după 90 de ani.

Vârsta adultă este clasificată în trei perioade: începutul maturității, mijlocul maturității și sfârșitul maturității. a) Etapa de început a maturității. Perioada inițială de maturitate de 25-37 de ani se caracterizează mai mult prin combinarea unui înalt dinamism al proceselor mentale cu maleabilitatea comportamentului, sau, altfel spus, există o evidentă manifestare plastică a psihicului. b) Etapa de mijloc a maturității. Pentru perioada de mijloc a maturității, la 37-49 de ani, comportamentul este în mare parte tipic. Aceasta este „perioada de aur", când o persoană a acumulat suficiente cunoștințe, experiență de viață, abilități profesionale și a atins apogeul capacităților sale potențiale. Acesta este un vârf al maturității sociale și al carierei; vârsta liderilor cu adevărat pricepuți. c) Etapa de sfârșit a maturității. Perioada de maturitate deplină, 49-61 de ani este caracterizată o etapă încă flexibilă, dar cu un comportament

oarecum leneș [2]. Dat fiind nivelul scăzut și continua descreștere a fertilității, cât și rata înaltă a emigrației nete, este de așteptat că populația se va micșora, în timp ce ponderea persoanelor în etate (trecute de 65 ani) se va mări în defavoare tinerilor și a populației adulte. Deși rata mortalității persoanelor in etate este înaltă, creșterea longevității va accelera procesul de îmbătrânire a populației [3].

Educația adulților reprezintă deasemenea o componentă esențială a educației permanente, având un rol crucial atât în dezvoltarea personală, cât și în cea socială. Din perspectiva socială și multidimensională asupra vârstei adulte, procesul educațional devine un instrument valoros pentru integrarea socială, adaptabilitatea profesională și îmbunătățirea calității vieții. Pentru a încuraja adulții să continue parcursul educațional, este esențială o înțelegere profundă a nevoilor lor de dezvoltare profesională și personală. Educația adulților, analizată prin prisma perspectivei sociale și multidimensionale, nu doar că facilitează îmbunătățirea competențelor profesionale, ci și contribuie la reducerea izolării sociale, la crearea de conexiuni semnificative și la promovarea unei îmbătrâniri sănătoase.

Ioan Comănescu, surprinde, sub formă de concluzii cu caracter de directivă, câteva repere ale educației permanente, care constituie condiții absolut necesare pentru eficiența oricărui demers, fie că se realizează sub aspectul unor programe formale sau sub forma autoeducației: a) Cunoașterea de sine cât mai obiectivă; b) Urmărirea consecventă a obiectivelor propuse zilnic, săptămânal, lunar, semestrial, anual; c) Proiectarea evoluției în termeni de integrare școlară, profesională și socială, pe termen scurt și mediu; d) Echilibrarea raporturilor între aspirații și posibilități; e) Evaluarea corectă a reușitelor și nereușitelor, a succeselor și insuccesel or; f) Motivarea continuă spre performanțe noi exprimate în termeni de cunoștințe, deprinderi, aptitudini, atitudini [4]. „În general, adultul nu va renunța la timpul său liber pentru a participa la activități de ordin educativ decât dacă întrezărește satisfacerea unui interes, dacă găsește o legătură între ceea ce i se propune și ambițiile, aspirațiile, curiozitățile plăcerile propriei sale vieți" [5, p. 47].

Material și metodă: Cercetarea vis a vis de perspectiva socială și multidimensională a vârstei adulte pornește de la ideea că relațiile de calitate pot reduce izolarea socială și pot contribui la un sentiment crescut de apartenență și sprijin astfel încât să se poată evidenția importanța relațiilor sociale de calitate în viața adulților. O perspectivă detaliată asupra vârstei adulte poate arăta cum adulții se adaptează la schimbările și provocările asociate cu îmbătrânirea și cum se pot identifica modalități prin care adulții își pot îmbunătăți calitatea vieții și pot menține un sentiment de utilitate și împlinire pe măsură ce înaintează în vârstă. Eșantionul cercetării: În realizarea cercetării s-a aplicat un interviu semi-structurat prin disponibilitatea a pe 17 de persoane ce lucrează ca asistenți sociali de gen feminin cu vârste cuprinse între 24 și 53 de ani. Interviul a avut la bază 10 întrebări având răspunsuri preponderent închise.

Metode, procedee și tehnici de cercetare: interviul semistructurat. Un interviu semi-structurat este o metodă de cercetare calitativă care combină un set de întrebări predefinite cu flexibilitatea de a explora subiectele mai în profunzime pe măsură ce acestea apar în timpul conversației. Această abordare permite intervievatorului să ur-

meze un ghid și, în același timp, să se adapteze la răspunsurile intervievatului, fiind o metodă echilibrată între interviurile structurate și cele nestructurate.

Rezultate și discuții: Prima întrebare din cadrul interviului adresată celor 17 persoane a fost una generală despre cum pot definiți vârsta adultă în contextul perspectivelor sociale și multidimensionale? Răspunsurile acestora au atestat faptul că vârsta adultă poate fi definită ca o etapă a vieții caracterizată prin responsabilități sporite, independență și capacitatea de a lua decizii în cunoștință de cauză. Aceasta cuprinde diverse dimensiuni, cum ar fi maturitatea emoțională, stabilitatea financiară și rolurile sociale. A doua întrebare adresată participanților a fost: Care sunt principalii factori sociali care influențează tranziția către vârsta adultă? Răspunsurile au variat de la cei șapte ani de acasă, școală până la migrație însă câteva elemente cheie au fost comune. Aceste elemente sunt: - oportunitățile educaționale, Accesul la educație și oportunitățile profesionale pot facilita tranziția către vârsta adultă, oferind resursele necesare pentru independență financiară și stabilitate. Relațiile din cadrul mediului educațional și profesional pot, de asemenea, susține creșterea personală și adaptarea la responsabilitățile adulte. - influența colegilor și așteptările societății. Calitatea și diversitatea interacțiunilor sociale din afara familiei joacă, de asemenea, un rol crucial. Grupul de prieteni și comunitatea pot influența atitudinile și comportamentele învățate, oferind suport emoțional și oportunități de dezvoltare personală. - sprijinul familial, Un mediu familial de sprijin contribuie la dezvoltarea personalității și la adaptarea la schimbările aduse de vârsta adultă. Relațiile pozitive pot oferi un model de comportament și valori, încurajând dezvoltarea unor abilități de viață esențiale. Observarea și internalizarea comportamentelor și normelor sociale de la părinți și alți adulți semnificativi sunt esențiale pentru dezvoltarea unor abilități de viață sănătoase și eficiente. Satisfacția față de relațiile din cadrul familiei este un factor social esențial care influențează tranziția către vârsta adultă. Întrebarea legată de *Cum influențează mediul cultural percepția adultului?* majoritatea au explicat că, Contextul cultural joacă un rol crucial în definirea maturității. Întradevăr în unele culturi, vârsta adultă este marcată de ritualuri specifice de trecere, în timp ce în altele, aceasta este asociată cu atingerea anumitor repere, precum căsătoria sau chiar succesul în carieră. Am fost curios să văd *În ce fel afectează condițiile economice experiența vârstei adulte?* Condițiile economice joacă un rol crucial în conturarea experienței vârstei adulte, influențând multiple aspecte ale vieții cotidiene și ale dezvoltării personale. Acestea afectează oportunitățile de angajare, stabilitatea locurilor de muncă și perspectivele de carieră, determinând nivelul de independență financiară al adulților. Lipsa resurselor economice suficiente poate limita accesul la educație, servicii medicale, locuințe adecvate și alte nevoi esențiale, ceea ce, la rândul său, poate influența starea de sănătate fizică și mentală. Stabilitatea financiară este adesea un indicator al calității vieții, influențând nu doar capacitatea adulților de a-și îndeplini responsabilitățile zilnice, cum ar fi întreținerea unei familii sau planificarea viitorului, dar și nivelul de satisfacție și bunăstare generală. Despre impactul influenței relațiilor personale (familia, prietenii) asupra vârstei adulte respondentele au specificat că relațiile personale oferă sprijin emoțional, îndrumare și un sentiment de apartenență. În aceeași măsură au fost și răspunsuri despre sabotarea drumului spre maturitate de cei apropiați. Au fost

menționate mesaje neîncurajatoare de genul „ce nu ai ce face", „da ție îți trebuie", „la vârsta îți trebuie așa ceva", „sunt lucruri copilăroase maturizează-te". Relațiile puternice pot facilita așadar o tranziție mai ușoară către vârsta adultă, în timp ce relațiile tensionate contatăm că pot fi un factor generator de blocaje și probleme.

Despre rolul joacat de educație în dezvoltarea identității adulte? conștientizarea a fost una generală despre faptul că educația oferă persoanelor acele cunoștințe, competențe și abilități de gândire critică pentru a face față vieții de zi cu zi. Educația oferă oportunități de dezvoltare personală, avansare în carieră și rețele sociale, toate acestea contribuind la formarea identității adulte. Cum influențează așteptările și normele societale comportamentul și responsabilitățile adulților? În acest caz am constatat două abordări în răspunsuri. Prima ține de faptul că așteptările și normele societale dictează ceea ce este considerat un comportament adecvat și necesar pentru adulți. Așteptările pot modela alegerile profesionale, rolurile familiale și interacțiunile sociale, punând adesea presiune asupra indivizilor pentru a se conforma. A doua abordare vine ca o critică pentru prima. Aștepările sociale creează o stare de incertitudine, de închidere în sine, chiar de „frică" și „rușine" ucigând libertatea. Norma socială nu este flexibilă și nu ține cont de specificul individual ceea ce poate duce la situații aberante inclusiv încălcarea unor drepturi fundamentale. La întrebarea dacă pot descrie schimbările psihologice care au loc în timpul tranziției către vârsta adultă majoritatea respondentelor s-au simțit încurcate însă au specificat că o bună conștientizare de sine, stăpânire de sine, mai inteligente, mai feminine, mai stabile emoțional și dezvoltarea unui sentiment de identitate ar fi principalele schimbări. De asemenea, majoritatea au menționat că adulții tind să devină ceva mai conștienți de sine, mai orientați spre viitor și capabili de planificare pe termen lung. Despre provocările și oportunitățile asociate cu perspectiva multidimensională a maturității? Perspectiva multidimensională a maturității aduce cu sine atât provocări, cât și oportunități, care conturează experiențele individuale și contribuie la dezvoltarea personală și socială. Printre provocările semnificative se numără echilibrarea rolurilor multiple pe care le presupune această etapă a vieții de exemplu, rolurile de angajat, partener de viață, părinte sau sprijin pentru membrii mai în vârstă ai familiei. Gestionarea acestor responsabilități complexe necesită abilități avansate de organizare, flexibilitate și reziliență. Din punct de vedere profesional, maturitatea deschide adesea ușa către dezvoltarea carierei, asumarea unor roluri de lider sau mentor și contribuții inovatoare în diverse domenii de activitate. În ansamblu, perspectiva multidimensională a maturității evidențiază complexitatea acestei etape a vieții, care implică atât eforturi susținute pentru a depăși obstacolele, cât și posibilitatea de a valorifica pe deplin potențialul uman.

Concluzii

În lumina prezentei cercetări, este esențial să înțelegem că maturizarea nu este doar despre acumularea de ani, ci și despre capacitatea de a lăsa în urmă idei preconcepute și de a îmbrățișa o libertate nouă, mai ușoară astfel încât „îmbătrânirea va putea să aibă o imagine pozitivă și să reprezinte o etapă firească a existenței umane, căreia trebuie să i se asigure o desfășurare demnă, plină de respect, ferită de griji și de boli, spre a fi bine suportată și, eventual valorificată în folosul familiei și al societății" [6, p.151]. Paradoxal, suntem adesea mai bătrâni în tinerețe și mai tineri la bătrânețe,

concept ce subliniază nici mai mult, nici mai puțin decât complexitatea dezvoltării umane. Frumusețea vieții rezidă în abilitatea oamenilor de a crea ordine și splendoare în haos. Aceste creații fie ele tablouri, muzică, literatură sau spectacole, atitudini proactive, implicare socială, ne oferă o evadare din haosul cotidian și ne îmbogățesc existența. În acest context, citatul lui Radu Beligan capătă o importanță profundă: „Dintre toate operele, cea mai frumoasă este o viață bine trăită. Aș zice chiar că este o operă de artă prin excelență." Astfel, o viață bine trăită poate fi considerată o operă de artă supremă, o sinteză a experiențelor, emoțiilor și învățăturilor adunate de-a lungul anilor. Aceasta perspectivă multidimensională asupra vârstei adulte ne permite să apreciem nu doar trecutul și prezentul, ci și contribuția noastră continuă la frumusețea și complexitatea lumii în care trăim.

Referințe bibliografice:

1. MĂRGINEANU, I. Tineretul deceniului unu. Provocările anilor'90. București: Expert, 1996. 530p. ISBN: 973-9282-01-6
2. DYUSSENBAYEV, A. The Main Periods of Human Life In: Global Journal of HUMAN-SOCIAL SCIENCE: A Arts & Humanities - Psychology Volume 17 Issue 7 Version 1.0 2017
3. DAVALOS M. E. Importanța recunoașterii drepturilor omului aplicabile persoanelor în etate. Chișinău, 2017.
4. COMĂNESCU, I. Autoeducația azi și mâine, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea, 1996
5. LENGRAND, P. Introducere în educația permanentă, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973
6. SIMION, S. D. Atitudini și percepții ale bătrâneții în Republica Moldova. În: Sociologia și asistența socială: cercetare și profesionalizare, 26 octombrie 2022, Chișinău. 2022, pp. 144-151.